

מז התלמוד

סדר נשים, מסכת כתובות, דף צ"ז

דההוא בצורתא דהוה בנהרדעא, זבנינהו כולִי עלמא לאפדנייהו. לסוף אתו חיטי. אמר להו רב נחמן: דינא הוא דהדרי אפדני לאמרייהו. התם נמי זבני בטעות הוו, דאיגלאי מילתא דארבא בעקולי הוה קיימא.

אפדנייהו - אוהלים, בתים
איגלאי מילתא - נגלה הדבר | ארבא - ספינה

הסבר: בעיר נהרדעא הייתה בצורת, וכולם מכרו את בתיהם כדי לקנות אוכל. לבסוף הגיעו חיטים. אמר להם רב נחמן: המכירה בטלה והבתים חוזרים לבעליהם, משום שהיה זה מקח טעות, כי בשעה שמכרו כבר הייתה הספינה עם החיטה קרובה לשם, ואילו היו יודעים זאת - לא היו מוכרים את הבתים.

דף צ"ה: "הרשאה"

ראובן נזקק לנסוע למקום רחוק, ובינתיים לא ידע כיצד ימשיך להתנהל בית העסק שלו. הוא פנה לחברו וביקש ממנו למלא את מקומו לימים אחדים. אדם שעמד במקום אמר להם: "הכל טוב ויפה, אך מי שיבוא לחנות יחשוש לקנות מן החבר, כי מנין לו שבעל החנות הרשה לו למכור בה? כל אדם רשאי לעשות בממונו ובנכסיו ככל אשר יחפוץ. אם הוא רוצה, הוא יכול להפקיר ממנו. אם הוא רוצה, הוא יכול לתת אותו במתנה. אפשר לעשות הכל. אבל אין אדם יכול לתת במתנה את הנכס של חברו". לכן, המשיך ואמר להם אותו אדם: "עליכם לכתוב 'הרשאה' הרשאה היא מלשון 'רשות'. בעל החנות כותב 'הרשאה' שהוא מניח את כוחו של חברו לעשות בחפצים שבחנות את מה שהוא מבין שצריך לעשות איתם, וכך אפשר לסמוך על החבר שבעל החנות הרשה לו למכור חפצים".

דף צ"ו: תלמיד הדבק ברבו

תלמיד הלומד היטב אצל רבו, יכול לזכות לדברים רבים וטובים, ולהתעלות בזכות מה שלמד מרבו. כפי שרש"י התלמיד מתקרב לרבו, ורואה כיצד הוא מתנהג, איך הוא לומד, איך הוא מתפלל, וכיצד הוא עובד על מידותיו, אזי התלמיד לומד מרבו ומתחיל להתנהג כן בעצמו. עד כדי כך החשיבו האמוראים את הדבר, שאמרו כי רב שאינו מאפשר לתלמידו לשמש מונע ממנו חסד, כי זאת גדולה היא לתלמיד לשמש את רבו. אם רוצים אנו להיזכר עד כמה יכול להתעלות מי שדבק בתלמיד חכם גדול וללמוד מדרכיו, ניזכר ביהושע בן נון, תלמידו הגדול של משה רבנו. ששימשו בנאמנות ודבק בדרכיו, עד שזכה בעצמו להיות מנהיגו של עם ישראל.

דף צ"ז: לפנים משורת הדין

מה פירוש המושג "לפנים משורת הדין"? יש מקרים שבהם על פי הדין אדם צודק, אך ראוי שיהגה לפנים משורת הדין ויתר. למשל, אדם שמצא אבדה בעיר שרוב תושביה נוצרים. ההלכה קובעת, כי אפילו אם יש סימן על החפץ הוא לא צריך להכריז על האבדה. אבל, אם יבוא היהודי שאיבד את החפץ ויגיד לו את הסימנים של האבדה, הרי הוא נוהג לפנים משורת הדין ומחזיר לו את האבדה. עד כדי כך חשוב לנהוג לפנים משורת הדין, שאמרו חז"ל שירושלים נחרבה מפני שאנשים לא ויתרו זה לזה ולא נהגו לפנים משורת הדין. התלמוד מספר על האמורא רב פפא שנהג לפנים משורת הדין, מעשה ברב פפא שקנה קרקע מאדם אחד, ואחר כך הופיע המוכר וביקש לבטל את המכירה, והוא הסביר: כשמכרתי את השדה הייתי זקוק לכסף בדחיפות, אך עכשיו התברר לי שיש לי כסף ממקום אחר. אגא, בבקשה, בטל את המכירה. מצד הדין רב פפא אינו חייב לבטל את המכירה, שהרי הוא כבר קנה את הקרקע, אך רב פפא נהג לפנים משורת הדין והסכים לבטל את המכירה.

על המפה

כפר הרא"ה

כפר הרא"ה הוא מושב דתי שנמצא בעמק חפר. המושב הוקם בשנת תרצ"ד (1933) על ידי עולים מאירופה, ונקרא על שם הרב אברהם יצחק הכהן קוק. בשנת ת"ש (1940) הקים הרב משה צבי נריה במקום את הישיבה התיכונית כפר הרא"ה, שנחשבת לאם הישיבות התיכוניות, ושיילבה בין לימוד תורה לעבודת האדמה וללימודי חול. כיום גרים ביישוב כ-1,500 תושבים.

הכניסה לכפר הרא"ה (Wikipedia, Agbad)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומוורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם. תלמוד ישראלי - מפגשים דורות, מחברים עולמות.

חברותא

★ | מן ההסטוריה

ישיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה

ישיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה נוסדה בי' בחשוון ה'ת"ש (1939) על ידי הרב משה צבי נריה במושב העובדים הדתי כפר הרא"ה, ונחשבה ל"אם הישיבות התיכוניות". הישיבה הייתה הראשונה בישיבות בני עקיבא ששילבה לימודים ישיבתיים ולימודי חול, ותלמידיה ניגשו לבחינות הבגרות. ראשוני התלמידים היו 13 בחורים, שאליהם הצטרפה אחר כך קבוצה נוספת בראשות הרב אברהם צוקרמן זצ"ל, שהיה שותפו של הרב נריה לניהול הישיבה במשך עשרות שנים. במשך השנים, מעבר ללימודי הקודש, שולבו בישיבה עבודת אדמה ומקצועות חול. בישיבה הושם דגש על שילוב של תלמידים מכל הארץ, העדות ורמות הלימודים תוך יצירת אינטגרציה בין כולם, כאשר הרב נריה סולל דרך חינוכית ייחודית המשלבת תורה ועבודה, לימוד עם חוויה, ויצירת מקום בו יגדלו הבחורים ויקבלו כלים רוחניים וחינוכיים לכל החיים. בין בוגרי הישיבה ניתן למצוא דמויות חשובות מכל תחומי החיים – בצבא, במערכת החינוך והמשפט, בחקלאות, בפעילות ציבורית, ובשאר מקצועות ותחומי החיים.

הבניין ההיסטורי של ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה (Wikipedia, מיכאלי)

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון סוער:

דוד סיים את לימודיו בבית הספר היסודי, ומתלבט ביחד עם משפחתו לאן להמשיך – האם ללמוד בתיכון או בישיבה תיכונית ללא פנימייה ולחזור כל יום הביתה, או ללמוד בישיבה תיכונית עם פנימייה וחברים חדשים, עם סדר יום חדש ולא מוכר, ולהגיע הביתה בערך פעם בשבועיים.

מצד שני:

יש יתרונות ללימודים בישיבה עם פנימייה – מבחינת ההתמדה והרצף הלימודי בלי להיות כל יום בבית. יש יתרונות חברתיים של חיים בפנימייה ויצירת קשר עמוק עם מחנכים וחברים חדשים והתנסויות חדשות בחיים מחוץ לבית. אולי כל היתרונות הללו עדיפים על מוסד קרוב לבית.

מצד אחד:

נוח יותר לדוד ללמוד קרוב לבית, עם החברים שהוא כבר מכיר, ולהגיע כל יום הביתה. כך יהיה לו גם יותר זמן לכל מיני דברים ותחביבים אחרים חוץ מהלימודים, וגם הקשר החזק עם הבית יישמר.

וא...?
דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

שמחת בית השואבה

שמחת בית השואבה הייתה אירוע חגיגי שהתקיים בבית המקדש במהלך ימי חג הסוכות. היא נקראה כך על שם התהלוכה החגיגית שבה היו יורדים לשאוב מים ממעיין השילוח כדי לנסך אותם על גבי המזבח ולקיים את מצוות ניסוך המים. חז"ל תיארו את גודל השמחה, עליה אמרו שמי שלא ראה שמחת בית השואבה – לא ראה שמחה מימיו. במהלך החגיגות ילדי הכוהנים היו מטפסים על עמודים עם כדי שמן כדי להדליק את המנורות, שאורן הגיע לכל רחבי ירושלים, וגדולי החכמים היו רוקדים עם אבוקות של אש.

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי – קהילת קרני שומרון, מממ קיץ תשפ"ב

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0
התלמוד חתימת	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה אסתר	חובת ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם
495	352	560	422	352	422	352	422	352	422	352	422	352	422
התלמוד חתימת	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה אסתר	חובת ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	בריאת העולם

- 1 מי הן שלוש הדמויות בציור?
- 2 מהו המבנה הנשקף מהחלון?
- 3 כיצד המיילים "יד אחים לכם שלוחה" קשורות לציור?
- 4 מה הקשר בין חוברת ה"זרעים" המונחת על החלון לבין הציור?
- 5 מי היא הדמות המצוירת על הקיר וכיצד היא קשורה לדמויות שבציור?

1. נולד בעיר לודז' בפולין בשנת תרע"ג (1913). עלה ארצה בשנת תר"צ (1930). נפטר ביי"ט כסלו תשנ"ו (1995) ונקבר בבית העלמין בכפר הרא"ה.
2. רב ומחנך, מייסד מרכז ישיבות בני עקיבא, ונחשב ל"אבי דור הכיפות הסרוגות".
3. שימש כחבר כנסת, וחתן פרס ישראל על מפעל חיים.
4. בשנת ת"ש ייסד את ישיבת בני עקיבא הראשונה בכפר הרא"ה.
5. חיבר את המנון בני עקיבא: "יד אחים לכם שלוחה".

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	התשנ"ט	5727 ה'תשנ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
שנת סיום הש"ס ללוחמי הגדנ"ה	70 שנה למדינה	הרב אריה לוי	מלחמת וועות הזיכרון	המרת ההנהגה	מלחמת השואה	1939	1897	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ה'הבינים הראשונים

סדר מועד | מסכת כתובות, דף צ"ח - ק"א

דף צ"ח: מעילה בהקדש

ישנו דין הנקרא - **"דין מעילה בהקדש"** (הקדש הוא רכוש ששייך לבית המקדש). מהי מעילה בהקדש? מעטה ביהודה שהיה חי בתקופת בית המקדש. באחד הימים החליט יהודה לנדוב כסף לבית המקדש. הוא נטל מטבעות אחדים, הקדישם לבית המקדש, הכניסם לארנק מיוחד ותכנן להביאם לגזבר ההקדש כשיעלה לירושלים. יום אחד יצא יהודה אל השוק כדי לקנות ירקות, וכששב לביתו גילה שבטעות הוא החליף את ארנק כספי החולין בארנק כספי ההקדש, וזה עתה השתמש בכסף שבארנק כספי ההקדש. מה קרה לכסף של ההקדש? ברגע שהוא נתן אותו למוכר הירקות הכסף התחלל, נהיה חולין, כבר אינו קדוש. יהודה מעל בהקדש. התורה מצוה אותו לשלם להקדש את הסכום שבו הוא מעל, בתוספת חמישית.

דף צ"ט: תרומות ומעשרות

בארץ ישראל צריך להפריש תרומות ומעשרות ממאכלים שגדלים באדמה. כמה תרומה צריך להפריש לכוהן וכמה מעשר צריך להפריש ללוי? **"מעשר ראשון"**, הלא הוא **המעשר שנותנים ללוי**, התורה כתבה שצריך לתת עשירית מהפירות. למשל, מי שיש לו אלק קילו ענבים שעליו להפריש מהם מעשר ראשון, צריך לתת ללוי עשירית = מאה קילו. לגבי תרומה שנותנים לכוהן, התורה אינה כותבת כמה צריך לתת לו. ובאמת, גם אם נותנים לכוהן מעט פירות, יוצאים ידי חובת מצות תרומה. אולם חז"ל תיקנו שצריך לתת לפחות אחד חלקי שישים מהפירות. למשל, מי שבפרדסו גדלו שישים קילו תפוזים, צריך לתת לכוהן קילו תפוזים כתרומה. התלמוד אומר כי מי שרוצה לתת תרומה בעין יפה יתן תרומה אחת חלקי ארבעים, כלומר, מכל ארבעים פירות יתן פרי אחד לכוהן.

דף ק': אפטרופוס

אם יהודי נפטר ומותיר אחריו נכסים וילדים קטנים, בית הדין ממנה אפטרופוס שאחראי לטפל בנכסים עד שהילדים הקטנים יגדלו. לפעמים האפטרופוס צריך למכור חלק מהנכסים, למשל, אם בא אדם ובדו שטר חוב שבו כתוב כי הנפטר היה חייב לו כסף, אזי צריך למכור אחד מהנכסים כדי לשלם לבעל השטר. התלמוד אומר, שאם האפטרופוס עומד למכור בקרקע, הוא צריך להכריז על כך בבית הכנסת במשך חודש ימים, כדי שהכל ידעו שהקרקע עומדת למכירה, אנשים רבים ירצו לקנות אותה והאפטרופוס יצליח למכור אותה במחיר גבוה. אבל אם הוא עומד למכור עבד, לא יכריז על כך אלא ימכור אותו, זאת מפני שהם חשש שאם העבד ישמע שעומדים למכור אותו, הוא יברח, ולכן מוכרים אותו מבלי לפרסם את הדבר.

דף ק"א: התחייבות בחוב כספי

אדם שלקח כסף מחברו חייב לפרוע לו את החוב. גם אדם שקנה חפץ מחברו חייב לשלם לו את דמיו. ישנה אפשרות שלכולם ברור שראובן מעולם לא לוו כסף משמעון ומעולם לא קנה ממנו. כלום, ובכל זאת הוא חייב לו כסף. איך יתכן דבר כזה? שימו לב: ראובן פגש את שמעון, ובנוכחות שני אנשים אמר לו: **"אתם עדים שאני חייב לשמעון מאה שקל"**. שמעון אמר לו: **"מדוע? אינני זוכר שקלית ממני או קנית ממני"**. אך לראובן זה כבר לא יעזור. מדוע? מפני שהוא הודה בפני שני עדים שהוא חייב כסף ובו ברגע הוא התחייב בכסף הזה. **ההתחייבות הזו מכונה "אודייתא" - מלשון הודאה.**

דבר תורה לשבת חול המועד סוכות

בכל מצוות התורה יש כלל: "לפום צערא אגרא", שמשמעותו היא שככל שהאדם מצטער ומתייגע יותר בקיום המצווה כך שכרו יהיה גדול יותר. לכלל זה יש חריג אחד והוא מצוות סוכה, בה הדין הוא ש"מצטער פטור מן הסוכה", ויש להבין מדוע דווקא מצוות סוכה נגרעת כאשר יש צער בקיומה? התשובה לכך היא שכל עניינה של מצוות סוכה הוא שהאדם יגור בה כאילו היא בית הקבע שלו. את ביתו הרגיל של האדם הוא בונה בצורה כזאת שיהיה לו בו מינימום צער ואי נעימות, וכך גם השהייה והמגורים בסוכה צריכים להיות. כשם שאם יהיה לאדם צער בביתו הוא יתאמץ לסלקו ולא ימשיך לגור בו, כך גם בסוכה - אם האדם מצטער, זו לא צורת המגורים הרגילה ולכן הוא נפטור ממנה.

חידה!

חברו בין המילים לבין פירושיהן:

1. אפטרופוס
2. אספסיאנוס
3. אנדרונינוס
4. אוקיינוס
5. אפיקורוס

- א. הקיסר שצר על ירושלים
- ב. אדם שהוא גם זכר וגם נקבה
- ג. הים הגדול
- ד. כופר, מופקר
- ה. אחראי על יתומים

(1-5, 4-1, 3-2, א-2, י-1: תשובות)

שאלות השבוע

1. מי שמצא אבדה בעיר שרובה גויים, האם עליו להכריז?
2. מה שיעור התרומה שיש להפריש מהתבואה?
3. מה דינו של מי שבטעות השתמש בכספי הקדש להנאת עצמו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

